

נועים השבת

ע"ש כ"ק מרן רבנו זצוקללה"ה בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

• פרשת בשלח (שירה) שנת שתע"ו לפ"ק • גליון צ"ג שנה ד' • יוצא לאור ע"י איגוד חבורת נועים אליעזר סקולען •

דברי אגדה
על הפרשה

נועים הדרוש

ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים:

אפשר לפרש פסוק זה ע"פ מעשה שהיה. הצאר ניקאליי ימ"ש"ו עבר פעם בבית גנזיו וסידר כל אוצרותיו וביניהם אבנים טובים ומרגליות ועל כל אבן ואבן רשם מה טובו וסגלתו חוץ מאבן אחת שלא ידע טובו וגם כששאל יועציו וחכמיו לא ידעו מה להשיב לו יועצו שישלח לפראקפורט שבגרמניה שהם ידעו טובו וסגלתו של האבן כשגם הם לא ידעו שלחו למענלסאן שר"י ראש המשכילים גם הוא לא ידע להשית עצה למלך עודות האבן וטובו הוא שלך להגאון מווילנה בחשבו שגם הוא לא ידע ולביישו בפני השרים. ואכן לא ידע והשיבים לבא למחר דאז ישיב להם תשיבה. הגאון הניחו על שלחנו וחזר ללמידו כלא היה.

בתוך כך שחק אחד מילדיו אם האבן שעל השלחן ובשחקו נפל לכוס מים שהיה שם על השלחן הפלאה ופלאה המים נבקעו לשנים מזה הבין הגר"א שזה האבן היא הספירין וכן כשחזרו למחרתו ענה להם שזה האבן היא הספירין וסגלתו שבוקעת מים ענה המשכיל שבזה יקשה לו קושיא עצומה שידוע ממדרש שאבנו של משה היתה של ספירין א"כ מה היה הנס בקריעת ים סוף.

ענה הגאון אין אתה יודע היאך לפרש אף פסוק פשוט, דפירוש הפסוק כך היא: ואתה הרם את מטך היינו הנחיהו על הצד ונטה את ידך על הים היינו ע"י ידך יבקע הים.

תשית לראשו עטרת פז

התודה והברכה למעלת כבוד ידידנו החשוב והמפואר, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, איש חי ורב פעלים.

הרה"ח **אלטר שמואל סטפנסקי** שליט"א

י"ר מפעל "חסדי אליעזר"

אשר הרים מנדבת לבו למען הוצאת הגליון
ישלם ה' שכרו בברכות לרוב

דברות קודש ואמרי נוע"ם
מכ"ק מרן רבינו זצוקללה"ה

נועים אליעזר

דזכי להאי שירתא בהאי עלמא זכי לה בעלמא דאתי וזכי לשבחה בה ביומוי דמלכא משיחא בחדוותא דכנ"י בקב"ה, דכתיב לאמר, לאמר בההוא זימנא, לאמר בארעא קדישא וכו', לאמר בגלותא, לאמר בפורקנא וכו', לאמר לעלמא דאתי, ומפרש עפ"י דחז"ל הנ"ל שר לא נאמר אלא ישיר, כי משה ובני ישראל אמרו על הים השירה בגודל דביקות וקדושה נפלאה, שע"ז המשיכו לאמר לדרי דרין, עכלה"ק.

ויעו"ש מש"כ עוד בפ' ויאמרו לאמר, שאמרו השירה כ"כ בגודל התלהבות, והמשיכו קדושה גדולה כ"כ, עד אשר גרמו, "לאמר", שיתאמרו עוד כמה שירים בעולם ע"י בניהם אחריהם, והשירה שאמר דוד ושלמה וכו' הכל ה' בכת הקדושה שהמשיכו בני ישראל בשעת אמירת שירה על הים, עכלה"ק. ועל במדרש (שמו"ר כג, יב) ויאמרו לאמר נהי' אומרים לבנינו ובנינו לבניהן שיהיו אומרים לפניך כשירה הזאת בעת שתעשה להם נסים יעו"ש, ובזה שפיר יובן אומרו "ישיר" לשון עתיד.

עוד יבואר אומרו "אז ישיר", עפימ"ש בשה"ק קדושת לוי בביאור תיבת לאמר, דהא עיקר השמחה הוא בלב, וא"כ מה צורך לדבר ולשיר בעת השמחה, והענין הוא, דהשמחה שבלב היתה נפסקת לשעה או ליותר, אבל כשהאדם מדבר דיבורים בעת שמחתו, השמחה מתפעלת ונתרבה יותר ויותר, ולכן עם בני ישראל כשנקרע הים לפניהם, רצו להרבות השמחה, ולהשתעשע עם בוראם, ושלא להפסיק, על כן נכנסו לגדר הדיבור ושוררו לו בני אלים, בכדי להרבות התענוג, וזהו פירוש הפסוק אז ישיר כו' ויאמר לאמר, רצ"ל שאמרו דיבורים בכדי לאמר יותר ויותר וכו', עכלה"ק.

וזהו "אז" כאשר נתמלא לבם בשמחה, רצו להרבות התענוג, וע"כ עלה בלבם לשיר, ונכנסו לגדר הדיבור, ומתוך השירה נתרבה התענוג להרבות במלין יקירין קדישין בשירתם, וזהו "ישיר" לשון עתיד, כי בהשירה ששוררו נתעוררו לשיר עוד ועוד. ואפשר לרמז רעיון זה בלשון רש"י ז"ל אז כשראה הנס "עלה" בלבו, רמז בזה שתכלית השירה הוא כדי שתעלה השמחה שבלבו, ותתפעל יותר ויותר.

אז ישיר משה וגו'. הנה תיבת "אז" מורה על הזמן ההוא, דהיינו לשון עבר, ותיבת "ישיר" היא לשון עתיד, ויעוין ברש"י ז"ל מה שפ"י ויל"פ עוד עפ"י המבואר בספה"ק הדנסים שעושה השי"ת עם בני ישראל אינם לשעתם לבד, כי אם בכחם לעורר ולהשפיע גם על העתיד נסים וישועות לבני ישראל בכל עת שיצטרכו, ובזה מפרש בשה"ק אוהב ישראל (פ' ויצא) את הפ' (תהלים קיא, ד) זכר עשה לנפלאותיו, שהבורא ית' עשה לנפלאותיו בבחי' דכר ומשפיע שיוכל להשפיע, ממש אותן הנסים והנפלאות שנועשו כבר, אח"כ בכל דור ודור בעת המצטרך להם, יעו"ש בנועים דבה"ק, וכמו כן ידועים דברי רבינו המגיד הגדול ממעזריטש דניסי יציאת מצרים היו כדוגמת אדם שזורע כמה גרעינים בארץ ומזה נצמח אח"כ רב תבואות, כן מהנסים והישועות שעשה הקב"ה עמנו בהוציאנו ממצרים נצמחים מהם נסים ונפלאות לבני ישראל בכל דור ודור.

וזהו "אז" רצ"ל ע"י הנסים והחסדים שעשה אז עמנו (שע"ז שרו את השירה) נשפעים נסים וחסדים בכל עת, וממילא שבכח השירה הזאת נכללת גם "ישיר", דהיינו השירה שישירו בני ישראל על הנסים המעוטים להם.

ובזה יש לפרש גם תיבת "ויושע" שהיא לשון עתיד בוא"ו המהפכה לעבר, כי בהעבר, במה שנושעו אז, נכללה גם העתיד, ישועתן של ישראל שיעשה להם בכל הדורות, והישועות הללו יוצמחו ויתעוררו להם "ביום ההוא", מכח קדושת יום זה של פסח, כמו שכ' בשה"ק קדושת לוי, שיש ימים שהקב"ה משפיע טובו לעמו ישראל ומגלה להם אהבתו, והיום היותר המסוגל, הוא יומא דפסחא, וזהו ביום ההוא דייקא, עכלה"ק.

ואפשר שזה נכלל במה שפ"י רש"י ז"ל בשם רז"ל, מכאן רמז לתחיית המתים מן התורה, כי גם הגאולה העתידה שורשה ביציאת מצרים, וכנראה ממאה"כ (מ"כ ז, טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שתלה הנסים והנפלאות שיעשה לעתיד לבא ב"ב בנסי יציאת מצרים. ועד"ז כתב בשה"ק כליל תפארת במש"כ בזה"ק (בשלח נד), ויאמרו לאמר לדרי דרין דלא יתנשי מנייהו לעלמין דכל מאן

מדריגת ישראל בשעת קרי"ם

ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל וגוי ויעמוד מאחריהם. דידוע דהמלאכים הם יותר גבוהים מישראל מחמת קדושתם, אפס כשהשם יתברך מראה אהבתו לעמו ישראל ואוהב את ישראל, אז ישראל הם למעלה מכל מלאכי מעלה. והנה בעת קריעת ים סוף הראה הקב"ה אהבתו לישראל, והיו ישראל למעלה מכולן. וזהו ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם, פירוש שהמלאכים שהולכים לפני מחנה ישראל, שהם למעלה ממדריגת ישראל, אז בקריעת ים סוף עמדו אחר מדריגת ישראל, שישראל היו למעלה מן המלאכים, שהשם יתברך הראה להם אהבתו.

קדושת לוי

כשהצדיק מברך נעשה מיד רעש בעולמות

ה' ילחם וכו' מה תצעק אלי. הקושיא ידועה, היכן מצינו שמשם רבנו ע"ה צעק שהשי"ת אומר למשה מה תצעק אלי, ופירוש אדמו"ק זי"ע דכשהצדיק מברך לאיש ישראל יעזור לו וכו' נעשה על ידי ברכה זו רעש בכל העולמות, והנה לעיל בפסוק (יד. יג.) כתוב ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' "דער אייבירשטער וועט העלפין" ועל ידי דברי משה אלו נעשה רעש גדול בעולם העליון, ועל זה אמר לו ה' מה תצעק אלי.

בוצינא עילאה

באו למדריגת תכלית הידועה שלא נדע

במסכת מגילה אמרו (טו.) אמר ר' שילא איש כפר תמרתא כל השירות כולן נכתבות אריח ע"ג לבינה ולבינה ע"ג אריח. וכן נכתבת שירת הים: דהיינו שהקלף החלק מרובה על הקלף שכותבים עליו, ובפרט אם נצרף הריח שבין השורות ובסופן. וזהו להורות, שהיה המעמד נשגב ונורא הרבה יותר ממה שניתן להעלות על הכתב. והיינו, ע"ד מאמר אדמו"ר הזקן מסאדיגורא זי"ע"א, אהא דאיתא (מכילתא טו. ג.) "ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי הכהן," דקשה הרי השפחה היתה מפשוטי העם, וכיצד ראתה יותר מיחזקאל נביא ה'. אלא, דתכלית הידיעה שנדע שלא נדע, ושגם כל ידיעתינו באה מעזרת ה'. אך לא כן אדם פשוט, בראותו משהו נעלה מהרגלו, דחושב הוא שכבר ראה הכל. אכן בדור המדבר, שהיה דור דעה, הביאם לדרגה שגם השפחה ראתה מה שלא ראה יחזקאל, ר"ל שכשם שיחזקאל ידע שעדיין לא ראה הכל, כך השפחה השיגה אז, שאין במעמד זה משום תכלית הידיעה.

כשמוציא השמחה על לשונו אזי מתרבה

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר. יש להבין דהא עיקר השמחה הוא בלב וא"כ מה צורך לדבר ולשיר בעת השמחה. והענין הוא דהשמחה שבלב היתה נפסקת לטעה או ליותר אבל כשאדם מדבר דיבורים בעת שמחתו השמחה מתפעלת ונתרבה

יותר ויותר ולכן עם בני ישראל כשנקרע הים לפניהם רצו להרבות השמחה ולהשתעשע עם בוראם ושלא להפסיק על כן נכנסו לגדר הדיבור ושוררן לו בני אלים בכדי להרבות התענוג וזהו פירוש הפסוק אז ישיר וכו' ויאמרו לאמר ר"ל שאמרו דיבורים בכדי לאמר יותר ויותר וזולת זה אין למלת לאמר הבנה דהא כולם אמרו והאיך שייך כאן לאמר לאחרים.

בכל נס שאירע צריך להאמין מאוד בזה

וירא ישראל את היד הגדולה וכו' ויאמינו בה' וכו' אז ישיר משה ובני ישראל. ראו לתת לב על אמרו וירא ישראל וכו' ויאמינו. הלא אין אמונה כזו אמונה שלימה אם יאמין האדם אחר שראה הנס. והנראה בזה על פי מדרש חז"ל בגמ' (סנהדרין צ"א:) שדרשו מכאן רמז לתחית המתים מן התורה שאז לעתיד ישיר משה ובני ישראל והנה ידוע כי עיקר האמונה היא שבכל השגות שישגי האדם מן הצורך שידע על ידיהשגה זו שעדיין נשאר לו בהענין ההוא דבר שאין באפשרי שישגי רק שייאמינו בתורת האמונה בהשם. והנה תחלית האמונה היא אמונת תחיית המתים מפני אשר בלתי אפשרי לאדם להשיג ולראותו עתה בעולם הזה כי אם מן הצורך להמינו בתורת האמונה. וזהו פירוש הכתוב וירא ישראל וכו' ויאמינו וכו' אז ישיר וכו' ביאורו שעל ידי שראו באו לאמונת תחיית המתים והאמינו שאז לעתיד ישיר משה ובני ישראל שיחיו כולן בתחית המתים.

דברים נחמדים
מרינו זצ"ל
על ספר תהילים

יהי בשביל עצמו גרידא, כי אם בעיקר לכבוד השי"ת, כי בכל צרתם לו צר (ישעי' סג, ט), ועמו אנכי בצרה (תהלים צא, טו), ובזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי (סנהדרין מו.), לזאת יבקש אדם לחלצו ממיצר לשם השכינה הק' אשר עמו בצרה. וידוע בשם הרב הק' עטרת תפארת ישראל אדמו"ר מרוזין זי"ע ועכ"י בעת שתפסו אותו הרשעים ברוסיא לבית האסורים, אמר, גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא (תהלים כג, ד), שאני מצדי ובשביל עצמי לא אירא, רק רע, עס איז מיר שלעכט, כי אתה עמדי, שאתה כביכול ג"כ סובל יסורים מזה, כי עמו אנכי בצרה, כי זאת צריך להיות עיקר צער אדם על צער השכינה הקדושה.

ושמעתי מפי כ"ק אדמו"ר ר' ישראל שלום יוסף מבוהוש זצ"ל בפסוק (תהלים סט, יד) ואני תפלתי לך ה' עת רצון, כי כאשר האדם מבקש בשביל עצמו הלא יכול להתעורר נגדו מקטרגים, אולם כשמבקש לכבוד השי"ת שעמו בצרה אז נופלים כל המקטרגים, כי מי יוכל לקטרג על השכינה כביכול, וממילא ימלא בקשתו. וזהו ואני תפלתי לך ה', כשאני מבקש לך לשמך, שהשכינה תצא מצרתה-צרותינו, אז בודאי הוא עת רצון שנופלים כל המקטרגים, והתפלה תתקבל לרצון. וזהו ה' ישמע בקראי אליו, כמו בשבילו, דבשעה שהנני קורא אליו למען כבודו אשר עמו אנכי בצרה, הוי תמיד עת רצון וה' ישמע תפלתי ובקשתי.

נועם התהלה

כי הפלה ה' חסיד לו ה' ישמע בקראי אליו וכו'. (תהלים ד, ד)

יש לדקדק למה התחיל בלשון גוף שלישי כי הפלה ה' חסיד לו, ומסיים ה' ישמע בקראי אליו, כמדבר בעד עצמו. ויתכן לומר עפי"מ שכתב בסה"ק נועם אלימלך (בלקוטי שושנה) דכאשר בני אדם מתפללים על צרכיהם אין כח בידם להיות נענים בתפלתם מפני שאין כח בתפלתם לעלות למעלה, וכשהצדיק צריך ג"כ לאותו דבר ומתפלל עבורו ותפלתו הזכה עולה בלי שום פגע אזי נאחזין כל תפלות ישראל באותה התפלה ונענין כל ישראל בזכותו יעו"ש, וזהו ענין הכתוב (משלי י, כה) וצדיק יסוד עולם, כי קיום כל העולם הוא ע"י תפלה, אמנם תפלת כל העולם אינו מתקבל רק ע"י תפלת הצדיק כנ"ל.

וזהו כוונת דוד המע"ה שברוב ענותנותו אמר ודעו כי הפלה ה' חסיד לו, שהשי"ת הפלה לו איזו חסיד בדורו, ועל ידו ובזכותו ה' ישמע גם בקראי ומתפלל אליו. (ויתכן שדוד המע"ה אמר זאת על הדורות העתידיים, כידוע שתהלים נאמרה ברוה"ק על העתיד על הנהגת השי"ת בכל דור דור).

ובזה יתורן קצת מה שהכפיל הזכרת השם המיוחד, דהשם הראשון הוא מדת הרחמים הנשפע על החסיד להפלות ולהפריש אותו אליו, וזכר עוד הפעם את ה' להורות על מדת הרחמים שמשפיע עלי בזכות החסיד.

ה' ישמע בקראי אליו. (שם)

יש לפרש תיבת "אליו", ע"ד המבואר בספה"ק שעיקר בקשת האדם בעת צר לא

סעודתא דחקל תפוחין

אח"כ ה' יושב על מקומו ואומר הוזה"ק בפרשת ויקהל ד"ה יומא דא מתעטרא בשבעין עטרין המדבר ממעלת הקידוש וגודל החיוב לאומרה בשמחה וטוב לב, ואח"כ ה' מתבודד ברעיונותיו דקות ארוכות, כנראה שאז ה' מפשפש במעשיו ומהרהר בתשובה, כידוע מספה"ק שלפני קידוש צריכים להרהר בתשובה, ואח"כ ה' עומד ומתחיל לנגן את הפסוק ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמור.

הטעם שה' מנגן פסוק זה לפני קידוש אמר פעם, כי פסוק זה המתחיל בתבת "ועתה" מורה על ענין תשובה הנצרך לפני קידוש, כמו שדרשו רבותינו ז"ל אין ועתה אלא תשובה, כי אין אדם יודע מה יה' ביום המחרת, ואם לא עכשיו אימתי, והנה תשובה יגדל נא כח ה', כח ה' מרמז על מדת הדין, ותבת גדולה רומז על מדת על מדת החסד, והיינו שע"י תשובה "יגדל נא" יתהפך "כח ה'" מדת הדין למדת הרחמים, כאשר דברת לאמר, כמו ההיפוך מדיבור לאמירה, שדיבור קשה ואמירה היא אמירה רכה, כן יתהפך ע"י תשובה ממדת הדין למדת חרחמים.

ר' יוסף צבי מסקי זצ"ל בזכרונותיו על רבינו זצוקלה"ה כותב, שמכיר איש א' שנתהפך לשומר תורה ומצות ונעשה בעל תשובה גמור, ע"י שהזדמן להיות פעם אצל שלחנו של רבינו זצוקלה"ה ושמע אותו מנגן את הניגון ועתה יגדל נא כח ה'.

אחרי הניגון שוב שתיקה ממושכת, בכל החדר שולט שקט גמור, הכל מתוחים לשמוע את קול רבינו זצוקלה"ה בקידוש, אשר אז מגיע המעמדהתעוררות והדביקות לשיאה, גם רבינו זצוקלה"ה מתכונן אלי' במתיחות רב, אחרי השתיקה הוא אומר בלחש תפלה ולשם יחוד, אח"כ פותח שוב בניגון של שמחה, וכה מתחיל אמירת הקידוש בקול חד ורם חוצב להבות אש.

רבינו זצוקלה"ה ה' כוס של כסף מיוחד לקידוש, אשר היתה כצורת הכוסות שהשתמשו אדמו"ר בית רוז'ין זצ"ל, הכוס הזה אשר ה' לו בירושה מאביו הגה"ק זצ"ל, נצקה ממטבעות של כסף שניתנו כשמירה וסגולה מאדמו"ר הרה"ק רבי האביר יעקב מסאדיגורה זצוקלה"ה בן הרה"ק קדוש ישראל מרו"ן זצוקלה"ה, והיתה חשובה מאד בעיני רבינו זצוקלה"ה, כאשר עפ"י רוב לא השתמש עמה רק לצורך קידוש.

ותחת הכוס היתה טס רחבה של כסף, רבינו זצוקלה"ה הקפיד מאד, שבשבת או ביום טוב כאשר השתמש בכוס של יין, שיהי' מונח תחת' טס רחבה, כדי שלא תשפך היין על המפה, ויהי' בזה חשש מלבן,

המשך בעמוד ד'

נועם הרננות

אחת דבר אלקים שתים זו שמעתי פי עז לאלקים: ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו:

ולך הד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. יש לפרש ואומר כי "אתה" תשלם וגו', ולא אמר כי תשלם לאיש כמעשהו, עפ"י מה שכתבו בספרים לפרש מה שאמר הכ' כי אתה תשלם לאיש "כמעשהו" ולא אמר כי אתה תשלם לאיש על מעשיו, כי הרי גם כאשר לא הצליח האדם לעשות את מעשה המצוה, אלא חשב עליו לעשותו, הכתוב מעלה עליו כאילו עשהו, והקב"ה משלם לו "כמעשהו", כאילו עשה מעשה המצוה בפועל.

אמנם דבר זה לא שייך אם ה' שילום גמול המעשים ע"י מלאך, כי נודע שאין מלאך מכיר במחשבות האדם, אלא את מעשיו ופעולותיו הגלויים, גם אין בכחו וברשותו להעלות את המחשבה גרידא שתהי' נחשבת כמעשה בפועל, ולמה הדבר דומה לבן אדם ששכר לו פועלים ע"י שליח, ומינה אותו עליהם, ובגמר מלאכתם הממונה עושה החשבון עמהם ומשלם להם, שכמובן שהממונה צריך לדקדק עמהם לשלם להם רק כפי המגיע להם בחשבון פעולתם, ואין כח ביד הממונה להוסיף להם שכר מכסף הבעה"ב על עבודתם יותר מהראוי להם. לא כן אם הבעה"ב בעצמו הוא המשלם לפועליו את גמולם, הרי בטוב לבו יכול להוסיף להטיב עמהם כפי אוות נפשו הטוב, כי מי יאמר לו מה תעשה.

כן אמר כאן הכתוב ולך אד' חסד כי "אתה" בעצמך כביכול תשלם לאיש, וממילא תוכל לשלם לו אף על המחשבה להעלות להיות נחשב "כמעשהו", כי אתה מכיר מחשבותיו ורצונותיו, וכאשר ברצונך כביכול להעלותם להיות נחשב כאילו עשו מעשה, אתה יכול לעשות כן ואין מי שימחה בידך.

עוד יש לפרש שע"כ אמר הכתוב כי אתה תשלם לאיש "כמעשהו" ולא אמר על מעשהו, כדי לרמז על מה שאמרו חז"ל (קידושין לט:): ישב אדם ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה, ואוקמוהו בגמ' בבא עבירה לידו, שאז מה שהתגבר על יצרו ולא עשה העבירה אין לך מעשה גדול יותר מזה שכבש את יצרו, וע"כ מגיע לו שכר כעושה מצוה.

האמנם דבר זה שהקב"ה ישלם שכר על מה שמנע אדם עצמו מן העבירה, הוא חסד גדול מהקב"ה, הגע בעצמך, אם יסתובב ברחובות עיר איש עני וזר, אשר אין לו מכיר ובית להכנס, ואין לו שום רכוש, והוא רעב וצמא, הולך בלוי ויחף, והנה בעל הבית א' מרחם עליו ומכניסו אל תוך ביתו ומאכילו ומשקהו מנעילו ומלבישו, אלא כאשר הכניסו אל תוך ביתו הזהירו על כמה דברים שיזהר בהם כדי שלא יטנף את כלי ביתו וכדומה, או יאמר לו הרי אתה יכול לאכול בביתי את כל מה שתמצא לבד ממאכל פלוני, שהנני אוסר עליך, האם יעלה על הדעת שמגיע איזה שכר להאורח על מה ששמע לקול אזהרתו של בעל הבית שלא ישבר או שלא יטנף את כלי ביתו של הבעל הבית ולא יאכל מה שאסר עליו, גם כאשר ה' לו האפשרות לעשות כן, הלא אדם כזה שיעבור על פקודתו ואזהרתו של בעל הבית זה שהכניסו לתוך ביתו, ושם בביתו ימרה את פיו, הלא כפרא אדם ויותר גרוע ייחשב, בן אדם שחבירו הכניסו לתוך ביתו והוא משתמש בחפצי חבירו שלא ברשותו ונגד רצונו, הלא בוודאי נחזיקו לאיש בליעל ונבל שמו, אשר במקום שה' לו להודות ולהלל ולהכיר טובה לבעל הבית שהכניסו לתוך ביתו, תחת זה הוא מנאצו ומכעיסו בדבריו וחפציו של הבעל הבית.

וכעני הזה אנו דומים, ועוד יותר בלי שיעור וערך, דהרי הקב"ה ברא אותנו והוא הנותן לנו כח לעשות חיל, והוא המשפיע בנו חיות בכל רגע ורגע, ומחיה אותנו בעולמו שלו אשר ברא, ומכין מזון לכל בריותיו וזן ומפרנס לכל, ומכין לנו כל הצטרכותנו, וכמה אנו מחוייבים אליו לשמוע בקולו ולעשות את כל אשר צונו, ולהזהר בכל אשר הזהירנו, ועכ"ז כאשר היצר מתגבר עלינו, והעבירה בא לידינו, ואנו מתגברים עליו, שלא לעבור העבירה, שלפי הדין והשכל אינו מגיע לנו שום שכר על זה, כדמיון העני שלא מגיע אליו שום שכר על אשר לא טינף את כלי חבירו שהכניסו אל ביתו, וכאשר עכ"ז הקב"ה משלם לנו ונותן לנו שכר כעושה מצוה, הרי זה חסד גדול מצדו כביכול יתברך שמו. והוא אשר אמר הכתוב, ולך אד' חסד", כי אתה תשלם לאיש המתגבר על יצרו ואינו עובר עבירה כמעשהו כעושה מצוה.

ודקדק הכתוב לומר כי אתה תשלם "לאיש" דייקא, כי עיקר השכר בא על התגברו על יצרו, ואמרו חז"ל (ע"ז יט.) בפ' אשרי "איש" ירא את ה', אשרי מי שעושה תשובה כשהוא "איש", ופי' רש"י ז"ל כשהוא איש, כשהוא בחור בכחו, ורצ"ל בבחורותו כשדמיו מרתחים בקרבו ויצרו מתגבר עליו ביותר, וכאשר כובשו ועושה תשובה אשרי לו, והוא מה שאמר כאן, כי רק אז תשלם לו על שלא עבר עבירה, כמעשהו כעושה מצוה, כאשר הוא בבחי' "איש" אשר כחו במתניו, והיצר מתגבר עליו ביותר, והוא כובש את יצרו, אז תשלם לו כמעשהו, לתת לו שכרו כעושה מצוה, כי אז נחשב לו ההתגברות על היצר כמעשה רב.

המשך מעמוד ג

אשר אפשר שייך גם בין, כטעם הכתוב וכבס בין לבושו, ומטעם זה ה' מקפיד בכל עת שנתן למישהו מתנה כוס של קידוש, כמו לחתן וכיו"ב, לצרף עמה גם טס של כסף רחבה, שלא ישפך מהיין על השלחן כנ"ל (ואגב הכדאי לציין, שבכל פעם שנתן למישהו מתנה איזה כלי, כמו כוס וכיו"ב, ה' מצוה להטבילה מקודם במקוה כשרה, בסמכו על דברי חז"ל שתלמוד חכם אינו מוציא מידו דבר שאינו מתוקן).

מעמד הקידוש

מעמד זו ה' מיוחד במינה, קולה הרטוט של רבינו זצוקלה"ה באמירת קידוש אשר ה' בראה ואהבה עילאה אי אפשר לתאר רבינו זצוקלה"ה כל אבריו דא לדא נקשן בפועל ממש בעת אמירת הקידוש, לפעמים בהזכרת השם ובאמירת הברכה, חיל ורעדה אוחזתו, וכל גופו הזדעזע, כשהוא ניתר ונקפץ ממקומו, וכמעט שהכוס יין נופל מידו מכח הרעדה החזקה שאוחזתו מרוב פחדו ויראתו אז.

קול צעקתו ותחנוניו ביחד עם קול הודאה בעת אמירת התבות "תחלה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים" הרעיד את הלבבות, והרים את האדם לעל, והשאירה בל ימחה. לא פעם בעת אמירת תבות אלו הרגשו העומדים (לפי דעתם) בכוונתו במה רבינו זצוקלה"ה אמר פ"א שע"כ נקראה בשם

יציאת מצרים, ולא יציאה ממצרים, כי עיקר הנס ה' שמצרים, היינו טומאתה, היא אשר יצאה מאתנו, שביציאת מצרים יצאה הטומאת מצרים אשר היתה טמונה בקרב ישראל, והיא היסוד והתחלה לכל קריאת קדושה, שישתדל האדם לצאת מטומאת מצרים.

נטילת ידיים ובציעת הפת

אחרי קידוש שפך רבינו זצוקלה"ה מהצלוחית יין אל הכוס, לתקן את הכוס שלא יהא פגום, ואח"כ חזרה מהכוס אל הצלוחית, כדי שיעתשה הבדלה משירוי הקידוש, אח"כ נגב את ידיו במגבת, והתכוון עצמו למצות נטילת ידיים.

אם ה' מיסב עם אורחים, ה' מחכה עד שיקדשו כל האורחים, כל א' בפני עצמו, ובעת שהשמיע א' האורחים את הקידוש ה' נוהג לעמוד בעת שהלה אמר ויכולו, לכבוד העדות על מעשה בראשית, ורק אחרי שגמרו כל האורחים את הקידוש התכוון עצמו לקראת נטילת ידיים.

כבר הזכרנו לעיל שרבינו זצוקלה"ה לפני כל מעשה, ובפרט לפני מעשה מצוה, ה' מתכוון בהכנה יתירה בדעתו ומחשבותיו לקיים מצות בוראו, כן ה' עושה גם לפני נטילת ידיים בכל יום, ובפרט בשבת קודש.

לפני הנטילה ה' אומר תפלת לשם יחוד לקיים מצות נטילת ידיים שתקנו חז"ל וכו', וגם היה נוהג להזכיר מאמרי חז"ל, שדברו בשבח מצות נטילת ידיים, כמו מאמר רב

חסדא, אני משאי מלא חפני מיא, ויהבי לי מלא חפני טיבותא, ועוד מאמרים כאלו, רוב הדברים אמר בלחשיה, ועל כן איננו יודע בדיוק מה היה אומר אז, רק מאמר רב חסדא הנ"ל שמעתי ממנו בבירור.

בשבת ויו"ט, היה לו לרבינו כלי מיוחד מהודר, (ואיזו שנים לפני הסתלקותו קנה לו א' מאנ"ש כלי של כסף לנטילת ידיים), רבינו היה מקפיד מאד שהכלי של נטילת ידיים יה' לו שני אוזנים, ופעם אירע כאשר הגיע לעת זקנותו למקום הנופש, לעיר מיאמי, ולא היו יכולים להשיג שם כלי עם שני אוזנים, רצה רבינו לנסוע תיכף חזרת הביתה, ורק אחרי שברוב מאמצים, מצאו כלי נטילה כזה, נרגע ונשאר שם.

את הכלי היה מקבל מהמשב"ק בימינו, ואח"כ הטיל את הכלי ביד שמאל כנפסק בשו"ע.

לפני הנטילה היה שופך מעט מים מן הכלי, כדי להסר הרוח רעה מעל המים, ורק אח"כ היה שופך המים על ידיו.

בעת הנטילה הקפיד מאד שיבואו המים בב"א על כל פיסת היד, והיה רוחץ, כמדומני, ב"פ כל יד.

אחרי שנטל את ידו הימנית, כסה את היד הימין במגבת, וכך השיב בחזרה הכלי ליד ימינו, והמשמש שפך עוד הפעם מים בהכלי, ואח"כ נטל את ידו השמאלית.

המשך בגליון הבא בעז"ה

מזלא טבא וגדיא יאה

לכבוד חברינו היקר המושלם ומופלג בתורה וביראה סהורה, הבחור המפואר, מוכתר בכל תואר, שבחיו מי ימלל, אין גומרים עליו את ההלל, ה"ה

החתן יודא ווייס ני"ו

בן הרה"ג ראש ישיבת אושפיצין בירושת"ו

לרגל השמחה שבמעונו

באירוסיו למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

יה"ר שהזיווג יעלה יפ"ה בכל הפירושים, לקשר של קיימא ולבנין עדי עד, ויתברך בכל הברכות.

המברכים

בני החבורות נועם אליעזר בארה"ק

קול סקולען בארה"ק

(077) 261-2381 - (079) 910-6470

זכור ואל תשכח!

לומר הג' מזמורי תהלים

מא, נא, צב.

לרפואתו השלימה של כ"ק מרן

רבינו ישראל אברהם בן שינא רחל שליט"א

מבקשים מכל אחד ואחד שיש באמתחתו איזה סיפורים או עובדות מרבינו זצוקלה"ה ששמעו או שראה שיזכו את הרבים. וישלחו את הסיפורים בכתב למכון נועם השבת.

חלק מהגליון נתנדב

ע"י ידידינו החשוב איש חי ורב פעלים, האי גברא רבה ויקרא, העמיד תלמידים הרבה לתורה ויראת שמים, ידיו רב לו בכל חלקי התורה וחסידות, האי חסיד ועניו ה"ה

הרה"ג רבי מנחם ווייס שליט"א

ראש ישיבת אושפיצין בירושת"ו

לרגל השמחה שבמעונו

באירוסיו בנו הבה"ח יודא ני"ו מחשובי בחורי חבורתנו

יה"ר שהזיווג יעלה יפ"ה בכל הפירושים, לקשר של קיימא ולבנין עדי עד, ויזכה להלאה להגדיל תורה ולהאדירה ביתר שאת ועזו.

מכון

נועם השבת

להגהות והערות וכן לקבל הגליון באי-מייל או לנדב הגליון יש לשלוח:

noamhashabbes@gmail.com